

ПОЗИЦІОНУВАННЯ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ НА РИНКУ ГОТЕЛЬНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

POSITIONING OF ODESSA REGION ON THE HOTEL SERVICE MARKET OF UKRAINE

УДК 338.48

<https://doi.org/10.32843/infrastruct48-40>

Ярьоменко С.Г.

к.г.н., доцент,
доцент кафедри туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу
Одеський національний
економічний університет

Шикіна О.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу
Одеський національний
економічний університет

Нечева Н.В.

к.е.н., старший викладач
кафедри туристичного
та готельно-ресторанного бізнесу
Одеський національний
економічний університет

Iaromenko Sergii

Odessa National Economic University

Shykina Olga

Odessa National Economic University

Niecheva Natalia

Odessa National Economic University

У статті розглянуто позиції Одеської області на ринку готельних послуг України. З'ясовано, що загальні тенденції кількості осіб, що проживали у колективних засобах розміщення в Одеській області, мають нестабільні показники. У певні періоди (2014 та 2018 роки) кількість розміщених осіб була значно меншою від попереднього року. Однак позиції Одеської області за більшістю показників залишаються високими, оскільки регіон має високу атрактивність для внутрішніх туристів, зростає зацікавленість іноземних туристів. Так, темпи зростання готельних підприємств на півдні України є найвищими для Одеської та Херсонської областей. Серед готельних підприємств України темпи зростання склали за 2011–2019 роки 65–85% відносно 2011 року, тоді як для Одеського регіону перевищували показники попередніх років, маючи за деякими роками зростання у 112–115% відносно 2011 року. Розглянуто коефіцієнт використання місткості за регіонами України. Коефіцієнт використання місткості для Одеської області за 2017–2019 роки покращився. Це пояснюється як певним зростанням кількості розміщених осіб у закладах розміщення, так і їх загальним скороченням і зростанням оборотності місця.

Ключові слова: готельні послуги, ринок готельних послуг, Одеська область, готельне господарство, позиціонування.

В статье рассмотрены позиции Одесской области на рынке гостиничных услуг

Украины. Выяснено, что общие тенденции количества лиц, проживавших в коллективных средствах размещения в Одесской области, имеют нестабильные показатели. В определенные периоды (2014 и 2018 годы) количество размещенных лиц было значительно меньше предыдущего года. Однако позиции Одесской области по большинству показателей остаются высокими, поскольку регион имеет высокую атрактивность для внутренних туристов, растет заинтересованность иностранных туристов. Так, темпы роста гостиничных предприятий на юге Украины являются самыми высокими для Одесской и Херсонской областей. Среди гостиничных предприятий Украины темпы роста составляли за 2011–2019 годы 65–85% относительно 2011 года, тогда как для Одесского региона превышали показатели предыдущих лет, имея по некоторым годам рост в 112–115% относительно 2011 года. Рассмотрен коэффициент использования емкости по регионам Украины. Коэффициент использования емкости для Одесской области за 2017–2019 годы улучшился. Это объясняется как определенным ростом количества размещенных лиц в заведениях размещения, так и их общим сокращением и ростом оборачиваемости места.

Ключевые слова: гостиничные услуги, рынок гостиничных услуг, Одесская область, гостиничное хозяйство, позиционирование.

The article considers the position of the Odessa region in the market of hotel services in Ukraine. It was found out that the general trends in the number of people who lived in collective accommodation facilities in the Odessa region have unstable indicators. During certain periods (2014 and 2018), the number of accommodations was significantly lower than in the previous year. However, the position of the Odessa region in most indicators remains high, as the region has a high attractiveness for domestic tourists, and the interest of foreign tourists is growing. Thus, the growth rate of Hotel Enterprises in the south of Ukraine is the highest for the Odessa and Kherson regions. Among hotel companies in Ukraine, the growth rate for the period 2011–2019 was in the range of 65–85% compared to 2011, while for the Odessa region it exceeded the figures of previous years, amounting for some years to an increase of 112–115% compared to 2011. The coefficient of capacity utilization by regions of Ukraine is considered. The capacity utilization rate for the Odessa region has improved over the period 2017–2019. This is due to both a certain increase in the number of people placed in accommodation establishments, and their general reduction and increase in the turnover of places. So, in 2017, the indicator was 0.17, and the region ranked 23rd among the regions of Ukraine, in 2018 – 0.27 and 23rd place, while in 2019 the indicator increased to 0.28. Among the southern regions of Ukraine, the Odessa region lags behind the Kherson region (0.35 and 3–4 place in 2019), Mykolaiv region (0.32 and 6–8 place), Zaporozhye region (0.35 and 6–8 place). The average length of stay in Ukraine in hotels and similar accommodation facilities in 2019 is 1.9 days. Only 11 regions have an indicator higher than this value. However, a different situation is observed when analyzing the length of stay of persons placed in specialized accommodation facilities (in 2019 – other accommodation facilities). So, the average figure in Ukraine is 5.9 days. By region: Khmelnytsky region – 13.9 days, Luhansk region (9.4 days), Odessa (9.1 days), Donetsk (7.6 days), Kherson region and Kiev (7.4 days).

Key words: hotel services, hotel services market, Odessa region, hotel industry, positioning.

Постановка проблеми. Готельне господарство будь-якого регіону, що спеціалізується на туристичній діяльності, посідає важливе місце в організації комплексу рекреаційних послуг для споживачів. Хоча Одеська область має вигідне причорноморське й прикордонне розташування, що особливо важливо для розвитку торговельно-економічних зв'язків з різними країнами світу, показники результатів діяльності готельного господарства останніх років демонстрували занепад

галузі, а у 2020 році на галузь впливає поширення вірусу COVID-19, що призвело до падіння на ринку туристичних послуг світу [3]. Систематичне статистичне спостереження за діловою активністю Одеської області є актуальним у виявленні загальних тенденцій та можливостей корегування подальшого розвитку готельного господарства. Як центр ринкової інфраструктури та ділових послуг Одеса формує ядро ділового туризму на півдні України. Таким чином, в області є перспективи

для розвитку як готелів курортного типу, так і бізнес-готелів. Аналіз тенденцій розвитку готельного господарства Одеської області, її позиціонування серед інших регіонів України дають можливість прогнозувати розвиток галузі, зміни, що відбулись на ринку готельних послуг, та знаходити перспективні напрями для стимулювання розвитку готельного господарства Одеського регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню позиціонування Одеської області на ринку готельних послуг присвячені наукові праці таких учених, як В.Г. Герасименко [1; 8], Я.Є. Гончаренко [12], І.В. Давиденко [2], В.Я. Павлоцький [9]. У монографії «Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону» стверджується, що готельна індустрія є найважливішим компонентом сфери туристичних послуг, що диктує спроможність певного регіону приймати туристичні потоки [8]. Я.Є. Гончаренко висвітлює динаміку обслугованих осіб у готельних підприємствах на базі даних Головного управління статистики в Одеській області [12]. І.В. Давиденко вказує на проблеми формування туристичних кластерів в Україні, а саме на місце готелів у формуванні окремих туристичних утворень задля взаємовигідної співпраці [2]. В.Я. Павлоцький визначає актуальність правильної організації статистичних спостережень, що дають змогу надавати об'єктивні дані про обсяги діяльності туристичних підприємств на регіональних ринках [9].

Постановка завдання. Метою статті є визначення позицій закладів тимчасового розміщення

(готелі та аналогічні засоби розміщення) Одеського регіону на ринку готельних послуг України.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Активний розвиток туристичної сфери вплинув на позитивні зрушення, що відбулися з готельним господарством більшості регіонів України.

Загальні тенденції кількості осіб, що проживали в колективних засобах розміщення в Одеській області, мають нестабільні показники. Так, у певні періоди (2014 та 2018 роки) кількість розміщених осіб була значно меншою від попереднього року (рис. 1). У 2014 році зниження завантаження закладів тимчасового розміщення пов'язане із зовнішньополітичною нестабільністю (агресія Росії в АР Крим та Донбасі), падінням економіки, падінням національної валюти та доходів населення. У 2018–2019 роках враховано лише заклади, що належать юридичним особам, та виокремлено підрозділи юридичних осіб, яким належать колективні засоби розміщення. Відповідно, показники значно нижчі: у 2017 році нараховувалось 529 закладів, у 2018 році – 177 закладів, у 2019 році – 187 закладів, що належали юридичним особам.

Однак позиції Одеської області за більшістю показників залишаються високими, оскільки регіон має високу атрактивність для внутрішніх туристів, зростає зацікавленість іноземних туристів.

Так, темпи зростання готельних підприємств на півдні України є найвищими для Одеської та Херсонської областей (табл. 1).

Наприклад, серед готельних підприємств України темпи зростання складали за 2011–2019 роки 65–85% відносно 2011 року, тоді як для Одеського

Рис. 1. Показник кількості розміщених осіб у колективних засобах розміщення в Одеській області за 2011–2019 роки

Джерело: розроблено за джерелом [7]

регіону перевищували показники попередніх років, склавши за деякими роками зростання 112–115% відносно 2011 року, для Херсонської області вони досягли рівня 135–150% відносно 2011 року.

За кількістю обслуговуваних приїжджих, обслуговуваних засобами розміщення у 2017–2019 роках, Одеська область посідає 4–5 місце, а частка готелів та аналогічних засобів розміщення зростає з 54,9% у 2017 році до 69,4% у 2018 році, 71,6% закладів у 2019 році (табл. 2).

Найбільшу частку кількості розміщених має м. Київ, а саме 1 149 тис. осіб, а частка розміщених у готелях та аналогічних засобів розміщення є високою (93,8%); у Львівській області зафіксовано 517 тис. осіб (96,9% від загальної кількості розміщених у колективних засобах розміщення) у 2019 році. Дніпропетровська область посідає

третє місце за низької частки розміщених осіб у готелях та аналогічних засобів розміщення (48%), маючи 377 тис. осіб, розміщених у колективних засобах розміщення у 2019 році (при 181 тис. осіб у готелях та аналогічних засобах розміщення).

У табл. 3 розглянуто розподіл іноземних громадян, розміщених у колективних засобах розміщення у 2017–2019 роках. У 2017 році 1 місце посідали громадяни США, друге – громадяни Туреччини, третє – громадяни Польщі.

У 2018–2019 роках перше місце посідають громадяни Польщі, що пов'язано також з активним розвитком лоукост-маршрутів до міст Польщі та зниженням витрат на прибуття до України (аеропорти Одеси, Львова, Києва тощо). Наступні позиції у 2019 році займали США (2 місце), Німеччина (3 місце), Туреччина (4 місце).

Таблиця 1

Індекси темпів зростання кількості готелів та аналогічних засобів розміщення за 2011 та 2014 – 2019 роки (юридичні особи, % до 2011 року)

Адміністративні одиниці	2011 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік	2019 рік
Україна	100	86,74	81,55	78,27	75,08	63,02	63,26
Одеська область	100	103,85	115,38	112,82	102,56	85,90	92,31
Запорізька область	100	117,95	97,44	82,05	87,18	38,46	43,59
Миколаївська область	100	94,12	73,53	82,35	67,65	64,71	64,71
Херсонська область	100	135,29	135,29	158,82	123,53	141,18	100,00

Джерело: розроблено авторами на основі джерел [4–6]

Таблиця 2

Місце Одеської області за кількістю обслугованих приїжджих (юридичними особами) за 2017–2019 роки

Регіон	2017 рік				2018 рік				2019 рік			
	Загальна кількість, тис. осіб	У готелях та АЗР (аналогічних засобах розміщення)	Частка від КЗР, %	Місце	Загальна кількість, тис. осіб	У готелях та АЗР	Частка від КЗР, %	Місце	Загальна кількість, тис. осіб	У готелях та АЗР	Частка від КЗР, %	Місце
м. Київ	1 092	1 059	96,9	1	1 214	1 156	95,2	1	1 226	1 149	93,8	1
Львівська область	842	726	86,2	2	572	547	95,6	2	533	517	96,9	2
Дніпропетровська область	360	159	44,4	3	383	181	47,2	3	377	181	48,0	3
Київська область	246	207	84,0	5	374	268	71,6	4	319	258	80,8	4
Одеська область	341	187	54,9	4	289	201	69,4	5	306	219	71,6	5
Харківська область	241	203	84,3	6	218	184	84,5	6	187	154	82,7	6
Запорізька область	209	58	28,1	7	162	49	30,8	10	172	54	31,4	7
Івано-Франківська область	194	156	80,3	9	168	140	83,3	8	166	147	88,2	8
Полтавська область	203	142	70,3	8	164	153	93,3	9	162	151	93,1	9
Донецька область	79	28	35,7	16	215	61	28,7	7	131	60	45,8	10
Україна	5 108	3 792	74,2	–	4 826	3 747	77,7	–	4 604	3 693	80,2	–

Джерело: розроблено авторами за джерелами [4–6]

Зростання кількості подорожуючих громадян Польщі за 2019 рік склало 11% порівняно з 2017 роком, кількість громадян США скоротилась на 9% у 2019 році порівняно з 2017 роком. Відчутне зростання спостерігається щодо подорожуючих з Великої Британії (12%) та Китаю (13%).

За кількістю колективних засобів розміщення за регіонами України Одеська область посідає перше місце, проте спостерігається скорочення кількості закладів на 20% у 2019 році порівняно з 2017 роком.

Наступні 2–5 місця посідають у 2019 році Запорізька область (скорочення на майже 17% кількості закладів порівняно з 2017 роком), Львівська область (скорочення на 33% порівняно з 2017 роком), м. Київ (зростання на 7% порівняно з 2017 роком) (табл. 4).

За кількістю готелів та аналогічних засобів розміщення Одеська область посідає 3 місце за 2017–2019 роки, проте їх загальна кількість скоротилась на 10%: у 2017 році нараховувалось 80 закладів, у 2019 році – 72 заклади. Серед колективних засобів розміщення частка готелів та аналогічних засобів розміщення складає близько 40%. Значно вищі показники мають Львівська область (81,5% у 2019 році), м. Київ (66,7%), Київська область (61,5%), Дніпропетровська область (55,7%) (табл. 5).

Загалом по Україні частка готелів та аналогічних засобів розміщення складає 48,7%, а загальне скорочення кількості закладів складає 15%.

За місткістю колективних засобів розміщення Одеська область посідає перше місце: 37 012 місць у 2017 році, 26 151 місць у 2019 році (табл. 6). У загальних обсягах скорочення показника міст-

Таблиця 3

Розподіл іноземців за країнами світу, з яких вони прибули до України, 2015–2017 роки

Країни, з яких прибули іноземці	2017 рік		2018 рік		2019 рік	
	осіб	місце	осіб	місце	Осіб	місце
Польща	66 827	3	74 351	1	74 402	1
США	79 321	1	71 653	3	72 845	2
Німеччина	64 072	4	55 563	4	66 330	3
Туреччина	69 430	2	71 957	2	59 502	4
Ізраїль	57 079	5	52 544	5	48 989	5
Білорусь	42 126	7	45 645	6	40 905	6
Велика Британія	32 345	8	34 501	8	39 481	7
Російська Федерація	46 204	6	37 780	7	37 981	8
Китай	20 591	13	22 675	10	26 858	9
Італія	21 797	12	22 298	11	24 297	10
Загалом	824 476	–	798 881	–	812 722	–

Джерело: розроблено авторами за джерелами [4–6]

Таблиця 4

Місце Одеської області за кількістю колективних засобів розміщення за 2017–2019 роки, од., юр. осіб

Регіон	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Тр. 2019/2017 роки, %
	кількість	місце	кількість	місце	кількість	Місце	
Одеська область	228	1	177	1	187	1	82,02
Запорізька область	160	3	123	4	133	2	83,13
Львівська область	195	2	129	3	130	3	66,67
м. Київ	121	6	140	2	129	4	106,61
Дніпропетровська область	159	4	93	7	106	5	66,67
Миколаївська область	114	7	102	6	103	6	90,35
Київська область	107	8	86	8	96	7	89,72
Донецька область	88	10	78	9	88	8	100,00
Херсонська область	122	5	107	5	88	9	72,13
Харківська область	105	9	67	12	73	10	69,52
Україна	2 064	–	1 591	–	1 626	–	78,78

Джерело: розроблено авторами за джерелами [4–6]

кості складає 70,66% у 2019 році порівняно з 2017 роком. Наступні місця посідають м. Київ (19,619 тис. місць у 2019 році за загального скорочення на 5%), Запорізька область (17,938 тис. місць та скорочення на 18%), Херсонська область (16,594 тис. місць та скорочення на 12%).

Найбільше скорочення кількості місць характерне для Львівської області (46,16% у 2019 році порівняно з 2017 роком). Для України характерне загальне скорочення місткості за 2017–2019 роки на 32% (186 тис. у 2019 році порівняно з 273 тис. у 2017 році).

Показники місткості готелів та аналогічних засобів розміщення пов'язані з кількістю готелів та аналогічних засобів розміщення за регіонами. Так, м. Київ тримає перше місце за місткістю цих закладів розміщення (16,307 місць у 2017 році

та 14,9 тис. місць у 2019 році) за загальних темпів скорочення у 2019 році у 91,61% порівняно з 2017 роком (табл. 7).

Одеська область посідає третє місце (7,9 тис. місць у 2017 році, 6,9 тис. місць у 2019 році), проте тенденції скорочення склали 87,42% у 2019 році порівняно з 2017 роком. Зростання місткості у готелях та аналогічних засобах розміщення спостерігається у Херсонській, Донецькій, Миколаївській, Київській областях. Проте якщо для Київської області кількість готелів та аналогічних засобів розміщення у 2019 році залишилась на тому ж рівні, що й у 2017 році, то для Херсонської області кількість закладів скоротилась на близько 15%, для Миколаївської області – на 5%, для Донецької області – на 15%.

У табл. 8 розглянуто коефіцієнт використання місткості за регіонами України. Найвищі

Таблиця 5

Місце Одеської області за кількістю готелів та аналогічних засобів розміщення за 2017–2019 роки, од., юр. осіб

Регіон	2017 рік			2018 рік			2019 рік			Тр. 2019/2017 роки, %
	У готелях та АЗР	місце	частка, %	У готелях та АЗР	місце	частка, %	У готелях та АЗР	місце	частка, %	
Львівська область	135	1	69,2	104	2	80,6	106	1	81,5	78,52
м. Київ	102	2	84,3	107	1	76,4	86	2	66,7	84,31
Одеська область	80	3	35,1	67	3	37,9	72	3	38,5	90,00
Дніпропетровська область	63	4	39,6	52	4	55,9	59	4	55,7	93,65
Київська область	59	5	55,1	52	5	60,5	59	5	61,5	100,00
Харківська область	49	7	46,7	38	8	56,7	38	8	52,1	77,55
Миколаївська область	23	13	20,2	22	12	21,6	22	12	21,4	95,65
Запорізька область	34	10	21,3	15	17	12,2	17	13	12,8	50,00
Донецька область	20	15	22,7	15	18	19,2	17	14	19,3	85,00
Херсонська область	21	14	17,2	24	10	22,4	17	15	19,3	80,95
Україна	940	–	45,5	789	–	49,6	792	–	48,7	84,26

Джерело: розроблено авторами за джерелами [4–6]

Таблиця 6

Місце Одеської області за місткістю колективних засобів розміщення у 2017–2019 роках, місць

Регіон	2017 рік		2018 рік		2019 рік		Тр. 2019/2017 роки, %
	кількість	місце	кількість	місце	кількість	місце	
Одеська область	37 012	1	23 427	1	26 151	1	70,66
м. Київ	20 370	6	20 662	2	19 619	2	96,31
Запорізька область	24 680	3	16 102	4	17 938	3	72,68
Херсонська область	21 497	4	19 581	3	16 594	4	77,19
Львівська область	28 568	2	13 191	5	13 188	5	46,16
Дніпропетровська область	20 486	5	11 826	7	13 070	6	63,80
Миколаївська область	16 913	7	12 620	6	12 081	7	71,43
Донецька область	16 182	8	9 505	8	10 884	8	67,26
Київська область	11 603	10	9 489	9	10 184	9	87,77
Харківська область	12 249	9	7 511	10	7 824	10	63,87
Україна	273 750	–	181 242	–	186 840	–	68,25

Джерело: розроблено авторами за джерелами [4–6]

Місце Одеської області за місткістю готелів
та аналогічних засобів розміщення 2017–2019 роках, місць

Регіон	2017 рік			2018 рік			2019 рік			Тр. 2019/2017 роки, %
	У готелях та АЗР	місце	частка, %	У готелях та АЗР	місце	частка, %	У готелях та АЗР	місце	частка, %	
м. Київ	16 307	1	80,1	16 572	1	80,2	14 939	1	76,1	91,61
Львівська область	13 933	2	48,8	11 450	2	86,8	11 430	2	86,7	82,04
Одеська область	7 963	3	21,5	6 713	3	28,7	6 961	3	26,6	87,42
Дніпропетровська область	6 218	6	30,4	3 784	6	32,0	4 464	5	34,2	71,79
Київська область	4 073	5	35,1	3 964	5	41,8	4 464	6	43,8	109,60
Харківська область	4 107	7	33,5	3 395	7	45,2	3 389	8	43,3	82,52
Донецька область	1 533	16	9,5	1 191	16	12,5	2 193	10	20,1	143,05
Херсонська область	1 217	10	5,7	2 201	10	11,2	2 014	11	12,1	165,49
Запорізька область	3 977	15	16,1	1 294	15	8,0	1 493	14	8,3	37,54
Миколаївська область	1 377	13	8,1	1 468	13	11,6	1 450	15	12,0	105,30
Україна	87 882	–	32,1	74 198	–	40,9	75 667	–	40,5	86,10

Джерело: розроблено авторами за джерелами [4–6]

Місце Одеської області за коефіцієнтом використання місткості за 2015–2017 роки,
колективні засоби розміщення (юр. особи)

№	Регіон	2017 рік		2018 рік		2019 рік	
		КВМ	місце	КВМ	місце	КВМ	місце
1	м. Київ	0,32	1	0,36	4	0,37	1
2	Хмельницька область	0,22	11–14	0,30	10–12	0,32	6–8
3	Львівська область	0,3	2	0,31	9	0,30	9–10
4	Полтавська область	0,26	5–7	0,29	13	0,28	12–14
5	Чернівецька область	0,24	9	0,25	16	0,26	15
6	Чернігівська область	0,14	24	0,21	21–24	0,25	16
7	Житомирська область	0,2	17–18	0,30	10–12	0,36	2
8	Київська область	0,22	11–14	0,34	7	0,34	5
9	Миколаївська область	0,2	17–18	0,35	5–6	0,32	6–8
10	Вінницька область	0,19	19–20	0,30	10–12	0,29	11
11	Сумська область	0,21	15–16	0,24	17	0,23	18–19
12	Харківська область	0,26	5–7	0,21	21–24	0,21	20–21
13	Запорізька область	0,25	8	0,38	3	0,35	3–4
14	Черкаська область	0,22	11–14	0,26	15	0,24	17
15	Кіровоградська область	0,21	15–16	0,19	25	0,23	18–19
16	Рівненська область	0,29	3	0,21	21–24	0,19	22
17	Донецька область	0,22	11–14	0,33	8	0,32	6–8
18	Дніпропетровська область	0,18	21–22	0,39	2	0,30	9–10
19	Тернопільська область	0,23	10	0,22	20	0,18	23–24
20	Луганська область	0,18	21–22	0,23	18–19	0,18	23–24
21	Одеська область	0,17	23	0,27	14	0,28	12–14
22	Івано-Франківська область	0,26	5–7	0,23	18–19	0,21	20–21
23	Херсонська область	0,1	25	0,43	1	0,35	3–4
24	Волинська область	0,28	4	0,35	5–6	0,28	12–14
25	Закарпатська область	0,19	19–20	0,21	21–24	0,16	25
26	Україна	0,25	–	0,31	–	0,3	–

Джерело: розроблено авторами за джерелами [4–6]

показники у 2019 році характерні для м. Києва (0,37), Житомирської області (0,36), Херсонської області (0,35). Одеська область посідає 12–14 місце за цим показником (0,28), що значно нижче середньоукраїнського показника, що перебуває на рівні 0,3. Найнижчі показники характерні для Закарпатської області (0,16), Тернопільської та Луганської областей (0,18).

Коефіцієнт використання місткості для Одеської області за 2017–2019 роки покращився. Так, у 2017 році показник склав 0,17, а область посідала 23 місце серед регіонів України, у 2018 році – 0,27 та 23 місце, тоді як у 2019 році показник зріс до 0,28, що пояснюється як певним зростанням кількості розміщених осіб у закладах розміщення, так і їх загальним скороченням та зростанням оборотності місця.

Серед південних регіонів України Одеська область має відставання за показником від Херсонської області (0,35 та 3–4 місця у 2019 році), Миколаївської області (0,32 та 6–8 місця), Запорізької області (0,35 та 6–8 місця).

Показник середньої тривалості перебування в Україні в готелях та аналогічних засобах розміщення у 2019 році складає 1,9 днів. Лише 11 регіонів мають показник, вищий від цього значення. Так, тривалість у 3,1 дня мають Житомирська,

Донецька (3 дні), Рівненська та Львівська (2,5 дні) області (рис. 2).

В Одеській області середня тривалість перебування у таких закладах складає 2 дні. Найнижчі показники тривалості перебування у готелях та аналогічних засобах розміщення мають Черкаська (1,2 дні), Вінницька (1,3 дні) області.

Проте інша ситуація спостерігається під час аналізу тривалості перебування осіб, розміщених у спеціалізованих засобах розміщення (у 2019 році – інші засоби розміщування). Так, середній показник по Україні складає 5,9 днів. За регіонами Хмельницька область має 13,9 днів, Луганська область – 9,4 днів, Одеська область – 9,1 днів, Донецька область – 7,6 днів, Херсонська область та м. Київ – по 7,4 днів.

Висновки з проведеного дослідження. Одеська область посідає одне з важливих місць серед регіонів України на ринку готельних послуг. Тенденції зростання кількості закладів розміщення на фоні зниження темпів зростання кількості підприємств є аргументом щодо активної розбудови готельної інфраструктури та зростання кількості готельних підприємств. Зміна туристичних потоків останніми роками пов'язана зі збільшенням кількості відвідувачів південних регіонів, особливо Херсонської та Одеської областей.

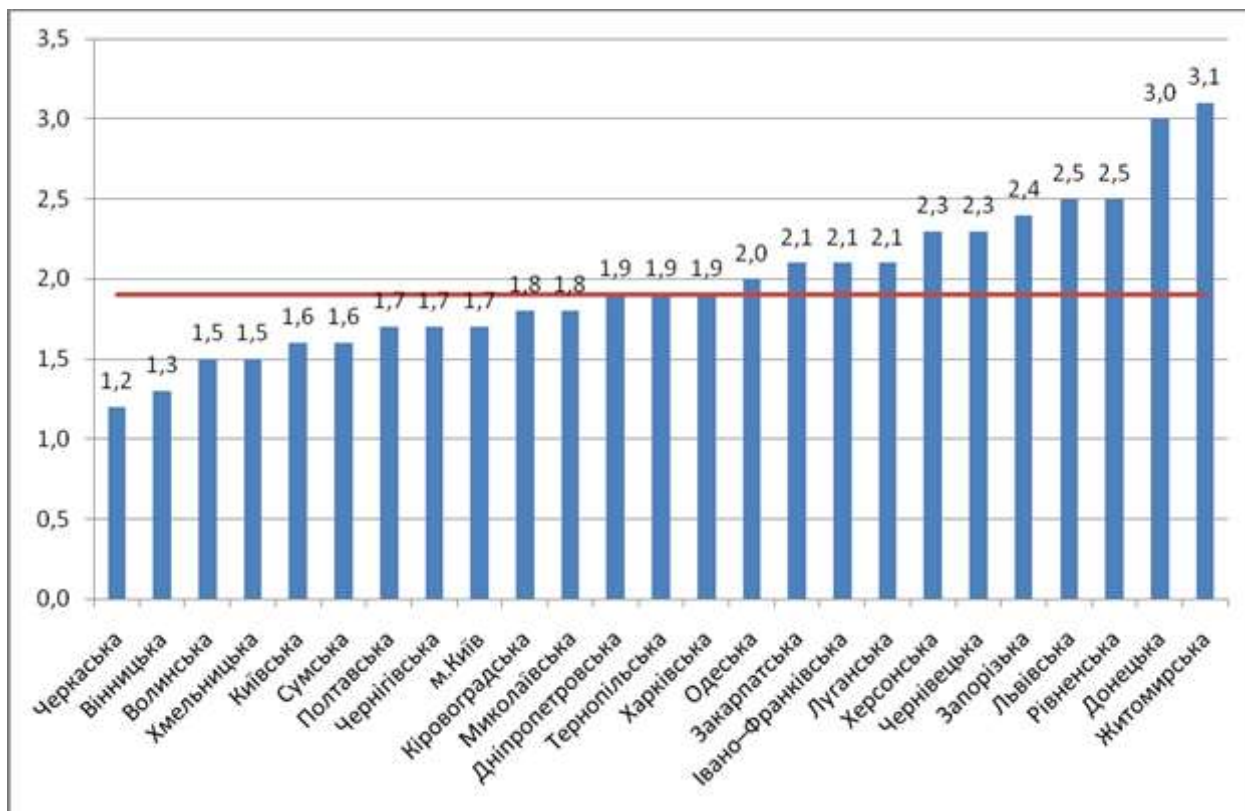

Рис. 2. Середня тривалість перебування осіб у готелях та аналогічних засобах розміщення за регіонами України у 2019 році, днів (Україна має 1,9 днів)

Джерело: розроблено авторами за джерелами [4–6]

Проте дещо дивним виглядає статистичний звіт щодо тривалості перебування у готелях та аналогічних засобах розміщення, що наводить на думку про те, що готельні заклади Одеси переважно використовуються для транзиту або для туристів, що мають ділову, пізнавальну мету й короткий термін перебування. Інша картина спостерігається щодо спеціалізованих закладів розміщення, де значною є частка туристичних баз та баз відпочинку, а тривалість перебування коливається в межах 7–9 днів. Саме цей сегмент готельного господарства найбільш активно розвивається в регіоні. Область посідає 3 місце за кількістю готелів та аналогічних засобів розміщення, проте за 2017–2019 роки спостерігається їх скорочення (90% до 2017 року). Низьким залишається коефіцієнт використання місткості готелів та аналогічних засобів розміщення, становлячи 0,28, що є дуже низьким показником і свідчить про проблеми з наповнюваністю закладів розміщення, а область посідає 12–14 місця. Низька завантаженість призводить до низьких прибутків закладів, а також відсутні дієві механізми для зменшення сезонних коливань. Частина готелів та аналогічних засобів розміщення, особливо в приморській зоні, консервується на зимовий період. Це негативно впливає на експлуатаційні можливості закладів, скорочується персонал та зростає плинність кадрів.

В розвитку готельного господарства Одеської області існує декілька проблем, а саме нестабільність середовища ведення бізнесу, бюрократія й корупція, правова незахищеність підприємців, відсутність стимулів до добровільної категоризації приватних засобів розміщення готельного типу. Підприємці відчують труднощі, плануючи свій бізнес навіть у короткостроковій перспективі. Відсутні цільові державні та регіональні, місцеві програми, спрямовані на підтримку, розвиток і захист готельного господарства Одеського регіону.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Герасименко В.Г. Ключові індикатори розвитку підприємств готельного господарства в Одеській області. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Вип. 2 (02). С. 42–46.
2. Давиденко І.В. Туристичні кластери як напрям регулювання туристичного бізнесу. *Причорноморські економічні студії*. 2018. Вип. 28 (1). С. 68–72.
3. Даниліна С.О., Коцюрубенко Г.М., Шикіна О.В. Фінансово-економічні наслідки пандемії для світової туристичної галузі. *Причорноморські економічні студії*. 2020. № 52. Ч. 1. С. 29–34.
4. Колективні засоби розміщення в Україні за 2017 рік : статистичний збірник / відп. за вип. О.О. Кармазіна / Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2020).
5. Колективні засоби розміщення в Україні за 2018 рік : статистична інформація / Державна служба

статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2020).

6. Колективні засоби розміщення в Україні за 2019 рік (юридичні особи, відокремлені підрозділи юридичних осіб) : статистична інформація / Державна служба статистики України. URL: <http://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2020).

7. Колективні засоби розміщення (2011–2019). Туризм. URL: <http://www.od.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 25.09.2020).

8. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу регіону : монографія / за заг. ред. В.Г. Герасименка. Одеса : ОНЕУ, 2016. 262 с.

9. Павлоцький В.Я. Статистична оцінка кількісних індикаторів регіональних ринків організованого туризму. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2017. № 1 (62). С. 116–127.

10. Шикіна О.В. Діагностика однорідності сукупності малих готелів м. Одеси за таксономічним аналізом. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 21. С. 723–732.

11. Шикіна О.В., Дьяченко Д.В. Аналіз стану розвитку готельного господарства Одеської області. *Молодий вчений*. 2016. № 11. С. 693–697.

12. Шикіна О.В., Гончаренко Я.Є. Динаміка розвитку готельного бізнесу Одеської області. *Вісник соціально-економічних досліджень* (ISSN 2313-4569). 2018. № 4 (68). С. 220–232.

13. Iaromenko S., Oleynik V. Problems and prospects of development of green rural tourism in Ukraine. *Regional formation and development studies*. 2012. Vol. 6. № 1. P. 67–73.

14. Nezdoyminov S., Shykina O., Md Salleh N.Z. Marketing of tourist flow as an instrument of development of tourism in the region. *Management of enterprise development in the conditions of institutional changes and reforming of the economy* : monograph. Odessa ; Kyiv ; Skudai-Johor ; Olsztyn : Bookmarked Publishing & Editing, 2019. P. 135–143.

REFERENCES:

1. Gerasymenko V.G. (2017) Kliuchovi indykatory rozvytku pidpriemstv hotelnoho gospodarstva v Odeskii oblasti [Key indicators of hotel industry development in the Odesa region]. *Pryazovskiyi ekonomichnyi visnyk, Zaporizhzhia*, vol. 2, no. 2, pp. 42–46.
2. Davydenko I.V. (2018) Turystychni klasteri yak napriam rehulivannia turystychnoho biznesu [Tourist clusters as a direction of regulation of tourist business]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, vol. 28, no. 1, pp. 68–72.
3. Danilyna S.O., Kotsiurbenko G.M., Shykina O.V. (2020) Finansovo-ekonomichni naslidky pandemii dlia svitovoi turystychnoi haluzi [Financial and economic consequences of the pandemic for the world tourism industry]. *Prychornomorski ekonomichni studii*, Odesa, no. 52, pp. 29–34.
4. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2018) *Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini za 2017 rik*: statystychni zbirnyk [Collective placement tools in Ukraine in 2017: statistical yearbook]. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo. Available at: www.ukrstat.gov.ua (accessed 26 September 2020).

5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2019) *Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini za 2018 rik: statystychna informatsiia* [Collective placement tools in Ukraine in 2018: statistical information]. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo. Available at: www.ukrstat.gov.ua (accessed 28 September 2020).
6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2020) *Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia v Ukraini za 2019 rik: statystychna informatsiia* [Collective placement tools in Ukraine in 2019: statistical information]. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo. Available at: www.ukrstat.gov.ua (accessed 30 September 2020).
7. Holovne upravlinnia statystyky Odeskoi oblasti (2020) *Kolektyvni zasoby rozmishchuvannia (2011–2019)* [Collective placement tools (2011–2019)]. Available at: <http://www.od.ukrstat.gov.ua> (accessed 25 September 2020).
8. Gerasimenko V.G. (ed.) (2016) *Otsinka turystychno-rekreatsiinoho potentsialu rehionu* [Evaluation of tourist and recreational potential of the region], Odessa: ONEU. (in Ukrainian)
9. Pavlotskiy V.Ya. (2017) *Statystychna otsinka kilkisnykh indyikatoriv rehionalnykh rynkiv orhanizovanoho turyzmu* [Statistical evaluation of quantitative indicators of regional organized tourism markets]. *Socio-economic research bulletin*, vol. 1, no. 62, pp. 116–127.
10. Shykina O.V. (2018) *Diagnostyka odnorodnosti sukupnosti malykh hoteliv m. Odesy za taksonomichnym analizom* [Diagnostics of the unity of Odessa's small hotels by taxonomic analysis]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 21, pp. 723–732.
11. Shykina O.V., Dyachenko D.V. (2016) *Analiz stanu rozvytku hotelnoho hospodarstva Odeskoi oblasti* [Analysis of the hotel industry development in the Odessa region]. *Molodyi vchenyi*, no. 11, pp. 693–697.
12. Shykina O.V., Goncharenko Ya.E. (2018) *Dynamika rozvytku hotelnoho biznesu Odeskoi oblasti* [Dynamics of hotel business development in Odessa region]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, vol. 4, no. 68, pp. 220–232.
13. Iaromenko S., Oleynik V. (2012) *Problems and prospects of development of green rural tourism in Ukraine. Regional formation and development studies*. Klaipeda: Klaipeda University Press. Vol. 6, no. 1, pp. 67–73.
14. Nezdoyminov S., Shykina O., Md Salleh N.Z. (2019) *Marketing of tourist flow as an instrument of development of tourism in the region. Management of enterprise development in the conditions of institutional changes and reforming of the economy. A monograph* (pp. 135–143). Odessa – Kyiv – Skudai-Johor – Olsztyn: Bookmarked Publishing & Editing.